

“HAYIR, ASLA PİŞMAN DEĞİLİM” İMZA: AŞK VE KEDER

N. Buket CENGİZ

Khas yazı merkezi

Asıl adı Édith Giovanna Gassion olan Edith Piaf'ın 20 yaşında aldığı 'piaf' lakabı, Fransızca'da 'serçe' anlamına geliyor. Bu kısa ömürlü, güzel sesli serçe bugün Fransız şanson geleneğinin dünyada en çok tanınan ismi olarak kabul ediliyor. 19 Kasım'da ölümünün 97. yılı vesilesiyle Edith Piaf'ı ve kederli şarkılarını hatırlıyoruz.

Edith Piaf 1915 yılında Paris'in o zamanlar bir işçi sınıfı mahallesi olan Belleville semtinde doğmuştu. Sanatçının bir sokak lambası altında doğmuş olduğuna dair bir şehir efsanesi bulunsa da doğum kayıtlarında Tenon Hastanesi'nde dünyaya geldiği belirtilmektedir. Akrobat babası ve bir kafede şarkıcılık yapan annesi tarafından çok küçük yaşta terk edilen Edith'e bir süre anneannesi bakar ardından babaannesinin yanına bırakılır. Edith'in babaannesi bu sırada Normandiya'da bir genelev işletmektedir ve buradaki kadınlar Edith'in bakımıyla ilgilenir.

14 yaşına geldiğinde babasının akrobasi gösterilerinde ona eşlik etmeye başlayan genç Edith böylece ilk kez topluluk içinde şarkı söylemeye başlar. Bir süre sonra da kendi yolunda devam etmeye karar vererek Pigalle'de sokak şarkıcısı olarak başlar güzel sesini dinleyicileriyle paylaşmaya. 17'sinde ilk ve tek çocuğunu doğurur ancak çocuğunun bakımını üstlenemez, çocuk iki yaşında menenjitten ölür.

Edith Piaf kısa hayatına çok sayıda büyük aşk sığdırdı. Piaf için aşk ve şarkı söylemek birbirlerinden ayrı düşünülemezdi. Morfine olduğu gibi aşka da bağımlıydı o. Ama onun aşklarını yaşayış biçiminin en özgün yanı, bu aşklarla içlerinde Yves Montand'ın da bulunduğu çok sayıda büyük sanatçıyı yetiştirmiş olmasıydı. Yetenekli bir erkeği kanatlarının altına alıyor, onun müzikte ismini duyurmasını sağlıyor ve bu erkek artık ayakları üzerinde durmaya başladığında Piaf da kendi yolunda devam ediyordu. 'La vie, L'amour' adlı şarkısının sözleri Piaf'ın hayat felsefesini en anlamlı biçimde yansıtır: "Hayat aşktır ve aşk hayattır..."

Piaf'ın meşhur şarkısı 'La Vie en Rose' sanatçının uçlarda geçen hayatını anlatan, biri belgesel diğeri kurgu iki filme adını verdi. 1998 tarihli belgesel arşiv malzemelerinden faydalanırken, 2007 tarihli kurgu filmde Piaf'ı canlandıran Marion Cotillard bu rolüyle Akademi Ödülleri'nde En İyi Kadın Oyuncu seçildi. Bu filmlerin yanı sıra Piaf'ın hayatını anlatan çeşitli kitaplar yayınlandı, yaşamından yola çıkılarak yazılmış tiyatro eserleri sahneye kondu.

20 yaşındaki Edith'i Pigalle'de keşfedip, onu Champs-Élysées'deki kulübünde şarkı söylemeye ikna eden Louis Leplée ufak bedenli bu genç kadına serçe ismini verir. Bu serçe lakabı ve yine Leplée'nin tavsiyesiyle sahnede giydiği siyah elbise hayatı boyunca Edith Piaf'la birlikte kalacaktır. Leplée'nin büyük reklamla sahneye çıkardığı Piaf aynı yıl içinde ilk iki albümünü çıkarır. Ne var ki, bu büyük başarıyı büyük bir hayal kırıklığı takip eder; Leplée bir cinayete kurban gider ve polis şüpheliler arasında Piaf'ı da sorgular. Sonuçta, Piaf suçsuzluğunu ispat eder ama üzerine bir gölge düşmüş olur.

FRANSA'NIN SES SEMBOLÜNE DÖNÜŞTÜ

Piaf, bu olayın sonrasındaki süreçte ortaklaşa çalışmalar yürüttüğü Raymond Asso, Jacques Borgeat gibi isimlerle ulaştığı başarılarıyla imajını düzeltir. II. Dünya Savaşı sonrasında Avrupa'da, ABD'de ve Güney Amerika'da turnelere çıkar. 1945 yılında en meşhur şarkısı 'La Vie en Rose'u söyler. 1955-1962 arasında, o yıllarda Paris'teki en popüler konser salonu olan Olympia'da, çok sayıda konser verir. 1963'de son şarkısı 'L'homme de Berlin'i kaydeder. Aynı yıl, akciğer kanserine yenik düşerek hayata veda eder.

Piaf, bugün Fransa'nın en meşhur şarkıcısı olarak kabul ediliyorsa bunun en temel nedeni şarkı söyleyişindeki tutkuydu. Onun şarkıcılığında önde olan teknik değil duygusal yoğunluktu. Fransız şanson geleneğinin en önemli temsilcisi olan Piaf, bu türün tüm dünyada tanınmasında önemli bir rol oynadı. Şansonların gerek tınıdaki gerek liriklerdeki hüznü onun her şarkısına egemendi. Çeşitli şarkı yazarlarının onun için yazmış olduğu şarkılarında sokaklardaki hayattan, yoksulluktan, ayakta kalmak için geçilen çileli yolculuklardan bahsetti.

Kısa ömrü boyunca duygusal gelgitlerle, sağlık sorunlarıyla, ciddi trafik kazalarının bıraktığı izlerle uğraştı ki bu kazalardan birinin bedeninde yarattığı dayanılmaz acılarla başedebilmek için kullandığı morfin onda hayat boyu sürecek bir bağımlılığa yol açtı. İşte şarkılarındaki, bütün bunlardan kaynaklanan bir kederdi.

En yakın dostu Simone Berteaut'nun yazdığı biyografide geçen şu sözler Piaf'ı böylesine bir efsaneye dönüştürenin onun taşıdığı yaşama sevinciyle kederin iç içe geçişi olduğunu en güzel şekilde anlatır:

"Edith'in sesi tüm şehri silip süpürmüş, alanlarda savrulup durmuştu. Meyhanelerde çalkalamıştı gırtlakımı. Kenar mahallelerde, sokak köşelerinde, rastlantı sonucu eğlencilerde başlayan aşkları haykarmıştı... Ve bu aşk suratınızda pathyordu. Sokağın ta kendisiydi, yürekte fıskırıyor ve içinizi paralyordu. Halk çocukları gibi, küçük parmakları havada gezen züppeler de etkileniyorlardı, düşünecek zaman bulamıyorlardı... Aslında, şarkıların sözlerine pek kimsenin aldatıldığı yoktu. Ünlü sanatçı Germaine Montero'nun söylediği gibi, Edith "la-la-la" dese ya da telefon rehberinden adlar okusa dinleyicilerini yine aynı biçimde etkilerdi. [...] Edith yanılrsa, şarkının orta yerinde dursa; tersine herkes hoşnut olurdu. Böylesi daha gerçekti. Uyumazdı Edith dinleyiciyi, numara değildi yaptığı. İçinden gelirdi bütün bunlar, içini kasıp kavuran aşktan ve acılardan."

SOYUNMA ODASINA GELEN ÇİÇEKLERİ DAĞITIRDI

Piaf, erken ölmek istediğini söylemişti hep. Yaşadığı hayatın bu sonu hazırladığının farkındaydı ve seçimini yaşamıştı. 'Non, Je Ne Regrette Rien' (Hayır, Asla Pişman Değilim) adlı şarkısında, yaşadıkları için pişmanlık duymadığını söyleyen sanatçı 47 yaşında karaciğer kanserinden öldüğünde 'Mon Légionnaire', 'La Vie en Rose', 'L'Hymne à l'Amour', 'Milord' gibi unutulmaz şarkılarıyla, Fransız toplumunun her katmanından dinleyicisi için bir ulusal simgeydi. Cenazesinde on binlerce kişi sokaklarda ona veda etti, mezarlıktaki törende yüz binden fazla hayranı onu uğurlamak için oradaydı. Berteaut'nun sözleriyle: "Paris halkı da oradaydı, evin parmaklıklarına yapışmıştı; başlamıştı onun başında beklemeye. Ellerinde zembilleriyle (hasırdan örülmüş kulplu torba) kadınlar, tulumlu işçiler, paydostan sonra Edith'e veda etmek için bir saatlik metro yolculuğunu göze almaktan çekinmemişlerdi. [...] Kadınlar basit çiçek demetleri bırakıyorlardı. Edith'in sevdiği çiçeklerdi bunlar. (Soyunma odasına getirilen sepetleri hiç almaz, dağıtır.)"

Piaf'ın cenazesinin en yürek burkucu yanı ise sanatçı için dini tören yapılmasına izin verilmemesiydi. Vatikan "günah içinde yaşadığı" için sanatçıya dini tören yapılmasını engellese de bir psikopos özel olarak gelip mezarı başında dua okumuştur. Bugün 5, Rue Crespin du Gast adresinde küçük bir müzede yaşıyor hatırası ve elbette dünyanın çok çeşitli ülkelerinde kuşaklar boyu dinlenmekte ve dinlenecek olan o eşsiz şarkılarında.